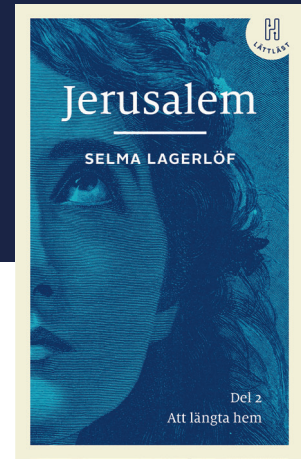

Lärarhandledning

Jerusalem Del 2: Att längta hem

Selma Lagerlöf

Ämne:

Svenska och svenska som andraspråk

Årskurs:

Gymnasiet, komvux
grundläggande och gymnasial
nivå, SFI

Antal lektioner:

2–12

Om handledningarna:

Till boken *Jerusalem del 2: Att längta hem* finns förutom denna handledning en **elevhandledning**. Elevhandledningen kan eleverna arbeta med på egen hand eller tillsammans med andra. Vill man kan också hela eller delar av elevhandledningen vara grund för ett gemensamt klassarbete med boken.

I denna lärarhandledning presenteras kort boken och författaren. Därefter ges förslag på hur boken kan introduceras, ett förslag på gemensam läsning, olika diskussionsuppgifter och en avslutande jämförande uppgift mellan bok och filmatisering.

Handledningarna är gjorda av Jenny Edvardsson, www.jennyedvardsson.se.

Förmågor

Svenska gymnasiet/komvux gymnasial nivå

- ▶ Kunskaper om centrala svenska och internationella skönlitterära verk och författarskap samt förmåga att sätta in dessa i ett sammanhang.
- ▶ Kunskaper om genrer samt berättartekniska och stilistiska drag, dels i skönlitteratur från olika tider, dels i film och andra medier.
- ▶ Förmåga att läsa, arbeta med och reflektera över skönlitteratur från olika tider och kulturer författade av såväl kvinnor som män samt producera egna texter med utgångspunkt i det lästa.

Svenska komvux grundläggande nivå

- ▶ Formulera sig och kommunicera i tal och skrift.
- ▶ Läsa och analysera skönlitteratur och sakprosa för olika syften.
- ▶ Anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang.

Svenska som andraspråk gymnasiet/komvux gymnasial nivå

- ▶ Förmåga att kommunicera i tal och skrift och anpassa språket till ämne, syfte, situation och mottagare.
- ▶ Förmåga att använda ett rikt ordförråd på ett sätt som är relevant för sammanhanget.
- ▶ Förmåga att läsa och reflektera över skönlitteratur i skilda former och från olika delar av världen.

Svenska som andraspråk komvux grundläggande nivå

- ▶ Formulera sig och kommunicera i tal och skrift.
- ▶ Välja och använda språkliga strategier.
- ▶ Läsa och analysera skönlitteratur och sakprosa för olika syften.
- ▶ Anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang.

SFI

- ▶ Att läsa och skriva svenska.
- ▶ Att tala, samtala, läsa, lyssna och förstå svenska i olika sammanhang.
- ▶ Att anpassa språket till olika mottagare och situationer.

Boken

Boken är den andra delen i romanen *Jerusalem*. Den handlar om släkten Ingmarsson. Flera av dem väljer att lämna Dalarna och utvandrar till Jerusalem för att leva enligt sin tro. De kallar sig hellgumianer och bosätter sig tillsammans med gordonisterna, som styrs av fru Gordon. De hjälper sjuka och fattiga och de ser till att barnen får gå i skola. Snart börjar det spridas rykten om dem. Folk säger att hellgumianerna lever i synd. Samtidigt är det många av svenskarna som har svårt att anpassa sig till det nya landet. De tvivlar på sin tro och några av dem börjar fundera på att åka tillbaka till Sverige.

Handlingen är fiktiv men bygger delvis på verkliga händelser och personer.

Författaren

Selma Lagerlöf (1858–1940) är en Sveriges mest kända författare. I sina romaner och noveller tar hon ofta hjälp av sagor och legender. 1909 tilldelades hon det prestigefyllda Nobelpriset i litteratur.

Inför läsningen

Då romanen är en fortsättning på Lagerlöfs *Jerusalem del 1: Längtan efter frihet* är det bra att inleda med att tillsammans kort sammanfatta handlingen från första delen. Ta hjälp av följande punkter och berätta kort om del 1:

- ▶ Karaktärer
- ▶ Tid
- ▶ Plats

Presentera därefter karaktärerna som finns i den andra delen. I slutet av boken, sidorna 152–153, finns ett persongalleri att utgå ifrån.

Läs därefter första kapitlet, "Murar av guld", högt. Diskutera därefter kapitlets handling tillsammans med eleverna. Utgå exempelvis från följande punkter:

- ▶ Resvägen
- ▶ Staden Jerusalem
- ▶ Karaktärernas tankar om staden

Titta gärna på bilder över staden Jerusalem, exempelvis på Damaskusporten, Tempelberget och Jesu grav.

Under läsningen

Arbeta gemensamt med boken i klassen. Läsningen kan genomföras under lektionstid (individuellt, i läsgrupper eller genom högläsning) eller av eleverna hemma. Enas om lässtopp, alltså till vilket datum en viss sida ska vara läst. Inled varje lässtopp på liknande sätt. Fundera tillsammans över de kapitel som tidigare lästs. Vad handlade de om? Sammanfatta i en gemensam tankekarta. Har eleverna frågor kring det lästa, stanna upp och samtala om dem. Låta eleverna få fundera över vad de tror att kommande kapitel ska handla om. Därefter kan läsningen fortsätta.

Efter läsningen

Diskussionsfrågor

Boken väcker många frågor hos läsaren. Här är några som kan vara intressanta att diskutera med eleverna. Säkert har även eleverna egna frågor. Utgå gärna från dem och bygg på med de som beskrivs här nedan.

Lämna sitt hemland

I boken är det många som har valt att lämna Sverige, sitt hemland, för att istället leva och bo i Jerusalem.

- ▶ Hur upplever svenskarna sitt nya hemland?
- ▶ Vilka likheter och skillnader finns mellan det nya hemlandet och Sverige?
- ▶ Vad skulle du sakna om du lämnade ditt hemland?

Prövningar

I boken är det många karaktärer som ställs inför olika prövningar.

- ▶ Ge exempel på en karaktär som ställs inför en prövning. Vilken är prövningen? Hur blir prövningen löst?
- ▶ Har du någon gång ställts inför en prövning?

Karaktärerna

- ▶ I boken skildras många olika karaktärer. Välj ut en av karaktärerna.
- ▶ Varför väljer du just denna karaktär?
- ▶ Hur ser karaktären på sig själv?
- ▶ Hur skulle du beskriva karaktären? Vad får du veta om honom eller henne?
- ▶ Tycker du att karaktären förändras/utvecklas under handlingens gång? I så fall på vilket sätt?

Vändpunkt

I en roman brukar man säga att det finns en större vändpunkt, alltså när romanens huvudproblem eller huvudkonflikt blir löst.

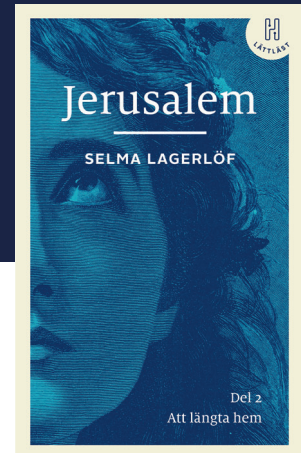
- ▶ Vilken är vändpunkten i denna roman?
- ▶ Finns det andra mindre vändpunkter i romanen? Vilka?

Se en filmatisering

Jerusalem har filmatiserats vid flertalet tillfällen. Se en av filmatiseringarna (eller delar av) och jämför med romanen. Vilka likheter och skillnader finns? Låt eleverna exempelvis fundera över miljö, tid, karaktärer och handlingen.

- ▶ 1918 filmen *Ingmarssönerna*, regi Victor Sjöström
- ▶ 1920 filmen *Karin Ingmarsdotter*, regi Victor Sjöström
- ▶ 1925 filmen *Ingmarsarvet*, regi Gustaf Molander
- ▶ 1926 filmen *Till Österland*, regi Gustaf Molander
- ▶ 1996 filmen *Jerusalem*, regi Bille August

Elevhandledning

Jerusalem Del 2: Att längta hem

Selma Lagerlöf

Boken

Boken är andra delen i romanen *Jerusalem*. Den bygger delvis på verkliga händelser och personer. Boken handlar om släkten Ingmarsson. Flera av dem väljer att utvandra till Jerusalem för att leva enligt sin tro. Utvandrarerna kallar sig för hellgumianer. I Jerusalem bosätter de sig hos gordonisterna, som styrs av fru Gordon. Hellgumianerna hjälper sjuka och fattiga och de ser till att barnen får gå i skola. Snart börjar det spridas rykten om dem. Folk säger att de lever i synd. Samtidigt är det många av svenskarna som har svårt att anpassa sig till det nya landet. De tvivlar på sin tro och några av dem börjar fundera på att åka tillbaka till Sverige.

Författaren

Selma Lagerlöf (1858–1940) är en Sveriges mest kända författare. Hon har skrivit många böcker. 1909 tilldelades hon Nobelpriset i litteratur.

Textfrågor ?

Här nedan finns frågor till de första fem kapitlen i boken. Som du kommer att märka är en del frågor sådana där du hittar svaren direkt i texten. Andra frågor kräver att du drar slutsatser och läser mellan raderna. Det finns också frågor där du får fundera över hur du själv skulle ha gjort.

Efter de fem kapitlen kommer du själv att få ta fram frågor till boken. Frågorna kan du dela med en klasskompis som får besvara dem.

Frågor på boken

Kapitel 1: Murar av guld (sida 5-14)

1. Vet du var Göteborg, Antwerpen och Jaffa ligger? Om inte, titta på en karta eller Google Maps för att se hur bönderna från Dalarna reste.
2. Det heliga landet, vilket land är det? Varför kallas det för det heliga landet?
3. Birger Larsson blir sjuk och vännerna bär honom på en bår runt Jerusalem. Birger tror inte att vännerna visar honom det riktiga Jerusalem. Varför tror han inte det?

Kapitel 2: Mannen med korset (sida 15-19)

1. När Birger dog blev många av bönderna från Dalarna oroliga. Vad oroade de sig för?
2. Vad hade du oroat dig för om du var i deras situation?
3. En man bär ett kors på ryggen. Vem tror bönderna att det är?
4. Mannen med korset lämnar korset och törnekronan vid bönderna hus. För bönderna är det ett tecken. Vad är det ett tecken för?

Kapitel 3: Gordonisterna i den heliga staden (sida 20-26)

1. Varför heter gordonisterna just gordonister?
2. Gordonisterna lever efter en regel, enighet. Vad innebär den?
3. I Jerusalem börjar det gå rykten om gordonisterna. Vad är det för rykten? Stämmer dessa rykten?

Kapitel 4: Förtvivlan och hopp (sida 27-34)

1. Gunhild får ett brev. Vad står det i det?
2. Hur påverkar Jerusalem och brevet henne?
3. Gertrud börjar gå till Olivberget varje morgon. Varför gör hon det?

Kapitel 5: Baram pascha besöker kolonin (sida 35-39)

1. Vem är Baram pascha?
2. Vad är det Baram pascha ska göra i Jerusalem?
3. Baram pascha börjar tvivla på att de rykten han hört om gordonisterna stämmer. Vad är det som får honom att tveka?

Egna frågor

Nu är det dags för dig att skapa egna frågor. Dessa kan vara:

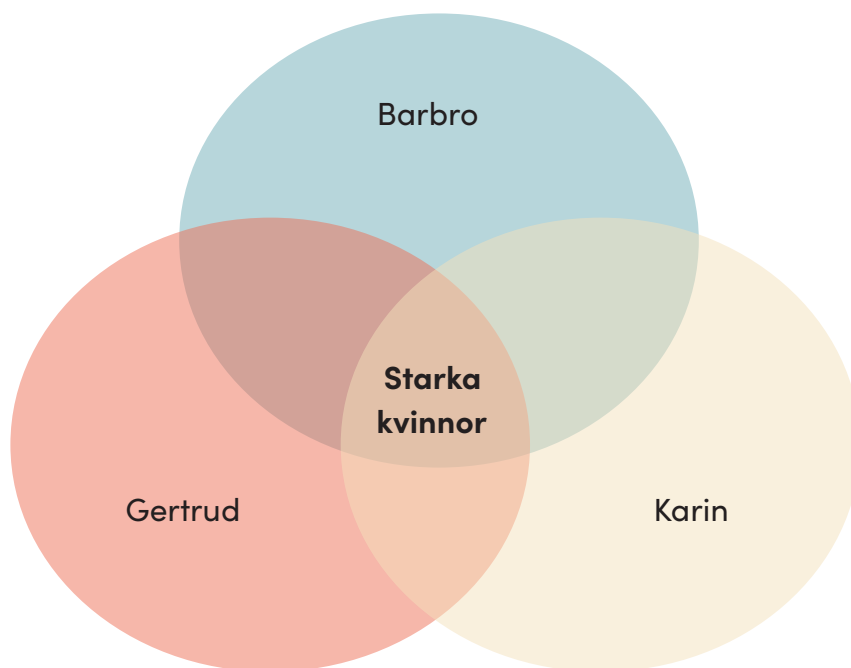
- ▶ **Frågor till texten.** Alltså frågor där du kan hitta svaren direkt i texten.
- ▶ **Frågor mellan raderna.** Här måste du dra egna slutsatser och tolka det du läser. Svaret skrivs alltså inte ut i klartext.
- ▶ **Frågor bortom raderna.** Här handlar det om att ställa frågor som gör att du får fundera över hur du själv skulle ha gjort. Du kopplar alltså det som händer i boken till dig själv och din omvärld.

Här kommer exempel på de tre frågetyperna.

- ▶ **Fråga till texten:** Vem är fru Gordon?
- ▶ **Fråga mellan raderna:** Gertrud går varje morgon till Olivberget. Vad är det som får henne att gå denna sträcka varje dag?
- ▶ **Frågor bortom raderna:** Har du läst någon annan text som påminner om denna? Vilken och på vilket sätt påminner den om boken?

Starka kvinnoporträtt

I boken finns flera starka kvinnor. Vi har Barbro, Gertrud och Karin. Vad får du veta om dem? Hur skiljer de sig åt? Vilka är deras likheter? Fundera både över utseende (yttre egenskaper) och hur de är som personer (inre egenskaper). Sammanställ det du hittar från boken i ett venndiagram.

Grammatik – hitta predikat och subjekt

I denna uppgift ska du få ta ut två olika satsdelar, **predikat** och **subjekt**.

Predikat är ord som beskriver vad som händer i satsen. Du kan få fram vilket ord som är predikatet genom att ställa frågan: Vad är det som händer i satsen?

Subjekt är ord som beskriver någon eller något som genomför händelsen. Du kan få fram subjektet genom att ställa frågan: Vem/vilka är det som gör det som händer i satsen?

Du ska:

1. Läs igenom meningarna nedan som är hämtade från romanens första sida.
2. Markera predikat genom att stryka under dem i meningarna.
3. Markera subjekt genom att skriva ett "s" under subjekten.

"Bönderna från Dalarna reste med tåg till Göteborg.

Där tog de en svensk ångbåt till staden Antwerpen och därifrån en tysk ångbåt till Palestina.

När de kunde se hamnen i staden Jaffa mådde alla bra.

Alla skyndade sig upp på däck för att se det heliga landet.

De fick solen i ögonen och kunde inte se så mycket.

De såg gula hus med platta tak och gröna trädgårdar.

På båda sidor om staden såg svenskarna en låg kust och längst bort höjde sig bergen, som inte var så höga.

Jerusalemfararna hade nog väntat sig något mer sagolikt.

De tyckte att landskapet liknade marker de hade sett förut."